

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА РАБОТАТА НА ПИЦ ПО ПН - СОФИЯ
2008 ГОДИНА
Резюме

През 2008 г. ПИЦ по ПН продължи да планира, подготвя и реализира дейностите си в синхрон с изпълнението на Общинската стратегия за борба с наркотиците 2007 – 2011 г. и Плана за действие към нея, приети от Столичния общински съвет.

Основната цел на ПИЦ по ПН – София е чрез разработване и прилагане на превантивни и консултативно-лечебни програми да работи по намаляване на търсенето на психоактивни вещества и изграждане на позитивно отношение към здравословния начин на живот.

Основното финансиране за дейността си ПИЦ по ПН получава чрез дирекция „Здравеопазване” на Столична община.

I. ПРЕВАНТИВНО-ИНФОРМАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ

През 2008 г. ПИЦ по ПН реализира превантивни дейности, насочени към различни целеви групи.

1) Универсална превенция

- Програми, реализирани в училищна среда. През 2008 г. ПИЦ по ПН осъществи превантивни програми в 117 СОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – гр. Бухово и с. Сеславци и в 125 СОУ „Боян Пенев”, район Младост. Програмите се реализираха в сътрудничество със секретар-координаторите към Областния съвет по наркотични вещества (ОбСНВ). Те обхванаха 56 ученици от V и VI клас. Съществен акцент от работата беше привличането и активното участие и подкрепа на заинтересованите училищни специалисти и родителите.
- Програма „Превенция на рисковото поведение по подхода „Връстници обучават връстници”. През 2008 г. продължи четвъртия, заключителен етап на третата програма, осъществена от екипа на ПИЦ по ПН. Проведени бяха 4 еднодневни тренинг семинара с групата от 11 млади обучители. Целта на работата с тях беше създаването на продукт с послания за здравословен начин на живот към техните връстници. Изготвен беше фотоалбум, който представя опита от работата на учениците, педагогическите съветници на училищата и екипа на Центъра.

Съвместни дейности по превенция ПИЦ по ПН реализира и с други организации: Асоциация за рехабилитация на зависими „Солидарност” (подкрепа за образователната инициатива „Знанието спасява”), ОбСНВ – гр. Шумен (2-дневен семинар с 30 училищни специалисти за представяне на методика за работа с родители и педагогически съветници по проблемите на наркоманиите), Фондация „Свободна и демократична България” (информационна среща с 40 учители от гр. Банкя), 12 СОУ „Цар Иван Асен II” (5 работни срещи с 25 ученици от VI клас по теми за здравословен начин на живот, като подготвителен етап за същинска превантивна работа и 1 среща с 22 ученици от IX клас за проучване на мотивацията за участие в превантивна дейност и изготвяне на подходящ план за превантивна програма) и др.

През 2008 г. бяха проведени консултации по заявка на различни институции и специалисти - предимно училищни специалисти и представители на МКБППМН - във връзка с конкретната им работа по превенция.

2) Превенция по индикация - Млади хора (14-20 год.), които употребяват психоактивни вещества (ПАВ) и техните родители и близки.

За специфичните нужди на тази група бяха реализирани: семейни консултации, психообразователна група за родители, индивидуални консултации за младите хора, уринни тестове. Средната продължителност на консултативната работа с тази целева група е 6-9 месеца. Проведени бяха 25 сесии в групата за родители. Теми, по които се работи с родителите:

- Отработване на конкретни ситуации между родители и деца, като възможност за справяне с трудности и конфликти в техните взаимоотношения.

- Ролята на родителите като авторитети в процеса на справяне с употребата на ПАВ от техните деца.
- Равностойни и равноправни отношения между родители и деца.
- Справяне с агресивно поведение на децата.
- Здравословно и дисфункционално развитие на семейството.
- Ролята на взаимоотношенията между родителите като партньори за процеса на справяне с отклоняващото се поведение на децата им.
- Значението на приятелската среда. Подкрепя на младите хора от родителите за създаване на значими и пълноценни връзки извън семейството в периода на юношеството.

Продукт от двугодишния опит от работата с родители е мултимедийният продукт – клип „Диалози”, изработен от екипа през 2008 год. Клипът е насочен към професионалната общност и ще се използва в обученията.

3) Изработване и издаване на информационни материали

- Екипът продължи да поддържа и подобрява качеството на своята интернет страница – www.sofiamca.org. Поради повишения интерес към изследователската дейност на Центъра бе въведена новата рубрика „Проучвания”.
- През 2008 г. бяха издадени поредните 2 броя на периодичния бюлетин „Заедно” (Година 8, брой 21 и 22).
- Преведена и издадена беше швейцарската брошура „Живот с алкохолно зависим партньор”.

II. ДИАГНОСТИЧНА И КОНСУЛТАТИВНО-ЛЕЧЕБНА ДЕЙНОСТ – съвместна програма на ОДПЗС – София град и ПИЦ по ПН - София

През 2008 г. на „Първичен контакт” са извършени **2101** дейности, от които **1490** консултации на пациенти, родители и близки.

На лечение са преминали предимно лица със **зависимост към хероин (154** пациента или **45.7%**), **56.5%** от които са **инжекционно употребяващи**. На второ място по обръщаемост са лица със **зависимост към алкохол (74** пациента или **21.9%**). Лица, потърсили консултация и лечение в Центъра по повод проблемна употреба на стимуланти, на канабис и комбинирана злоупотреба и зависимост са **49 (14.5%)**. Пациентите с коморбидност са **12 (3.6%)**. Преобладаващата част от случаите, квалифицирани като „Други” (**46** лица или **13.6%**) са свързани с експериментална употреба на психоактивни вещества сред тийнейджъри. Общо преминалите на лечение отделни пациенти са **337**, като с **232** от тях (**68.8%**) е работено екипно (екип от двама лекари или лекар и психолог/психолози или екип от психолози). **17** от пациентите са се обърнали към Центъра за повторно лечение през същата година. По-голямата част от потърсилите лечение са **мъже (254 – 75.4%)**, а преобладаващата възрастова група е между **25 и 29 години (104** лица – **30.9%**).

Общият брой на лекарските дейности е **1796 – 749** прегледа и консултации на пациенти и **1047** консултации на родители и близки.

Общият брой на психологичните дейности е **789 – 410** консултации и сесии с пациенти и **379** консултации и сесии с родители и близки на пациенти.

През 2008 г. са извършени **243** социални дейности – **198** консултации на пациенти, **30** консултации на близки и **15** дейности извън Центъра.

Сравнителен анализ с данните от отчета за 2007 г. - Запазват се следните тенденции в търсенето на лечение и дейностите, свързани с него:

- увеличаване на търсенето на лечение и консултиране по повод на разстройства, дължащи се на употреба на психоактивни вещества без формирана зависимост и на експериментална употреба на психоактивни вещества;
- покачване на относителния брой на лицата с алкохолна злоупотреба и зависимост и броя на дейностите, свързани с тяхното обгрижване, за сметка на спад в относителния брой на лицата с хероинова зависимост и свързаните с тях дейности;
- нарастване на броя на извършваните дейности на „Първичен контакт”;
- значително увеличение на броя на екипните пациенти;

- значително увеличаване на броя на семейните сесии, проведени от психолозите;
- увеличаване на броя на родителските консултации;
- увеличаване на броя на социалните дейности.

Групова работа през 2008 г. - група за лица (21-30 год.) с хероинова зависимост и пилотна група за пациенти с алкохолна зависимост и техните партньорки.

III. ПРОУЧВАНИЯ

- **Градско представително проучване за употребата на психоактивни вещества сред населението на възраст между 15 и 64 години.** Проучването се проведе през месец януари 2008 г. от агенция „Сова-5” АД по поръчка на ПИЦ по ПН – София и обхвана 1600 лица.
- **Нагласи и употреба на психоактивни вещества сред учениците от VII до XII клас в град София – 2008 г.** Проведено в периода 13 май – 13 юни 2008 г. от МВМД по поръчка на ОБСНВ – София и ПИЦ по ПН – София, с методическата подкрепа на Националния фокусен център за наркотици и наркомани и обхвана 2200 ученици. Резултатите бяха оповестени на 28 октомври 2008 г. на специална пресконференция, организирана от ОБСНВ – София и ПИЦ по ПН – София.
- **Младост и благополучие - изследване за живота и условията на живот на младите хора в Европа.** Проведено в периода 4 – 19 декември 2008 г. от агенция „Сова-5” АД по поръчка на ПИЦ по ПН – София, с методическата подкрепа на Националния фокусен център за наркотици и наркомани и обхвана 2911 ученици на възраст 15-16 години от 75 столични училища.

IV. МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

- **Проект „Младежта в Европа – Програма за превенция на употребата на наркотици”** към Европейски градове срещу наркотиците (ЕСАД). ПИЦ по ПН – София е водеща организация по международния петгодишен проект (2006 - 2011 г.).
- **Проект „Изграждане на информационна линия за наркотиците в България”.** ПИЦ по ПН – София е един от българските партньори на Асоциация за рехабилитация на зависими „Солидарност” по проект, финансиран по програма МАТРА на външното министерство на Кралство Холандия. Проектът включва телефонно консултиране и насочване, работа с форум, чат и e-mail.
- **Проект „ТОРИС II”** – ПИЦ по ПН бе изпълнител по пилотния проект на Фондация „България Младежка превенция”, представляващ 30-дневен експеримент, който предоставя насочване и съдействие за включване в лечебни и възстановителни програми на лица, задържани за противообществени и криминални деяния, свързани със злоупотреба/зависимост към психоактивни вещества..
- **Проект – научно изследване „Видове импулсивност при потребители на хероин и стимуланти.** Изследването се осъществява от Университета на Илинойс, Чикаго, САЩ и Университетската болница по неврология и психиатрия „Свети Наум”, София. ПИЦ по ПН е подкрепяща организация.
- **Проект „Европейско изследване за разпространение на синдрома на хиперактивност с дефицит на вниманието сред разстройствата, дължащи се на употреба на психоактивни вещества”.** По покана на Фондация „Хоризонти 21” – партньор от българска страна - ПИЦ по ПН ще бъде един от изпълнителите на първото по рода си в България изследване на психиатричната коморбидност при лица, зависими от психоактивни вещества.
- **Проектно предложение „Слушай детето – подобряване на превантивните мерки и повишаване на достъпа до услуги за деца и юноши, експериментирани с наркотици”.** Съвместно проектно предложение на НЦН, ПИЦ по ПН - София, UNODC RPOSEE и Competence Centre of the City of Oslo Agency for Alcohol and Drug Addiction Services по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Участието на ПИЦ по ПН е свързано със създаването на първата в България Програма за тийнейджъри, които експериментират или злоупотребяват с психоактивни вещества.

V. ОБУЧЕНИЕ НА СТУДЕНТИ

През 2008 г. продължи дейността на ПИЦ по ПН като базова организация на Софийския университет „Св. Климент Охридски” за провеждане на професионално–

практическото обучение на студентите от специалност „Социални дейности” на Факултета по Педагогика. Четирима студенти, редовно обучение проведеха държавна преддипломна практика в ПИЦ по ПН.

За седма поредна година в ПИЦ по ПН се проведе част от курса (20 учебни часа) по свободно избираемата дисциплина „Наркомании” от учебната програма за студенти от V-ти курс по „Фармация” на Фармацевтичния факултет на Медицинския университет – София.

Двама студенти от III курс в НБУ - специалност „Поведенчески и социални науки“ и бакалавърска програма „Психология” - проведеха по тяхна заявка 1-месечен практически стаж в ПИЦ по ПН.

VI. ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА ЕКИПА

Екипът на ПИЦ по ПН участва целогодишно в тренинги, семинари, конференции и кръгли маси в областта на превенцията, лечението и рехабилитацията на зависимостите. Някои от тях през 2008 г. бяха:

Трета Национална конференция с международно участие по психотерапия на Българската асоциация по психотерапия; Есенна сесия на Университета по зависимости; Седма годишна конференция „Алкохолизъм и наркомании – нови измерения и предизвикателства”; Практически семинар на Даниел Минучин, брачен и фамилен терапевт, старши преподавател в Центъра за семейството „Минучин”, Ню Йорк, САЩ; Научно-практическа конференция с международно участие „Подготовка, професионална реализация и социален статут на социалния работник”; Обучение на обучители за работа с инструмента Евро – ASI за оценка на степента на зависимост при пациенти с наркоманен проблем; Тренинг в програма за рехабилитация на зависими в КЕТЕА (най-голямата гръцка организация в лечението на зависими хора, консултант на СЗО); Осми европейски конгрес по хероинова зависимост и свързаните с нея клинични проблеми; цикъл от обучения на тема „Психично здраве и ХИВ/СПИН”.